

Homérský hymnus na Apollóna 1-176

(pravděpodobný autor: Kynaihtos z Chiu, -7. nebo -6. století; překlad: Otakar Smrčka)

- 1 Pamětliv Apollóna chci slavit ho, jistého střelce,
před nímž se bohové třesou, když Dioovým palácem kráčí;
všichni tu ze svých křesel se zdvíhají, jakmile blíže
přichází on a ještě svůj luk si napíná slavný.
- 5 Jediná s bouřným Diem tu na místě zůstane Létó,
svůj povolí luk a víkem uzavře toulec,
lučiště rukama svýma mu sejme se statných plecí,
naproti otcovu místu mu na sloup zavěsí obé
na zlatý hřeb, jej sama pak usadí na jeho křeslo.
- 10 Víťaje milého syna sám otec v poháru zlatém
ihned mu nektar podá; a potom usednou teprv
ostatní bohové též; i plesá v srdci svém Létó,
lukem že vládnoucího a silného zrodila syna.
- 15 Zdráva buď, blažená Létó! Jsou tvoji to zrozenci oba
slavní, Apollón vládce a Artemis, střelkyně šípů;
tuto jsi v Ortygii, jej na skalnatém zrodila Délu,
o patu Kynthu tam jsouc opřena, táhlého vrchu,
při břehu Ínópských vod, kde blízká kynula palma.
- 20 Jak mám opěvovat tebe, jež tolika zpěvy jsi slaven?
Všude je rozšířen zvyk, ó Foibe, tě velebit písní,
po souši žijící skot i po vodstva ostrovech všude.
Veškeré rozhlední vrchy jsi oblíbil sobě a strmé
výběžky vysokých hor i do moře tekoucí řeky,
břehy, jež do slaných proudů se sklánějí, zátoky mořské.
- 25 Mám-li zpívat, jak Létó tě zrodila k potěše lidem
na výspě skalnaté tam, kde spolehla na horu Kynthskou,
na Délu objatém mořem, kde z obou stran černavá vlna
svištícím větrem jsouc hnána, výš na suchou stoupala půdu,
odkud maje původ, všem lidem smrtelným vládneš?
- 30 Co jich kde v sobě Kréta, co jich kraj athénský chová,
Euboia proslulá plavbou a Aiginský ostrov, co Aigy,
Eirasie a Peparéthos, vln příboji zvyklý,
v Thrákii čnějící Athós a Pélia výšiny horské,
Samos Thráckého moře a stinné pohoří Ídské,
- 35 vysoká Autokané a Fókaiia v íónském kraji,
Skýros, vzdělaný Imbros a v dým se halící Lémnos,

posvátný Lesbos, kde Makar, syn Aiolův, založil sídlo,
nejúrodnější ostrov, jenž v moři se rozkládá, Chios,
roklemi prorvaný Mimas a korycké výšiny srázné,
40 bohatstvím skvící se Klaros a vrcholy Aisagejské,
zavlažovaný Samos a strmé Mykalské vrchy,
co jich zná Milétos, Koós, to dávné Meropů sídlo,
vysoko ležící Knidos, Karpathos šlehaný větry,
Naxos a blízký Paros i Rhénaia, skalnatá výspa –
45 po všech těch místech šla Létó, když měla již porodit Foiba,
zdali by která země ji pro syna útulek skytla.
Všechny však strachem se chvěly a odvahu neměla žádná
přijmouti božské dítě, byť sebevíc úrodná byla.
Teprv na ostrov Délos když vkročila velebná Létó,
50 jeho se tázat jala a pravila perutná slova:

Déle, zdaž by ses chtěl stát sídlem pro mého syna,
Foiba Apollóna a bohatý chrám mu zde zřídit?
Jinak nikdo přec nikdy se nedotkne tebe – to poznáš –
nebude požehnána ni skotem, ni bravem tvá země,
55 nebudeš plodit vína ni oplývat hojností rostlin.
Pakli zde bude svůj chrám mít Apollón, nemylný střelec,
lidé odevšad sem se budou pak scházet a žertvy
přivádět tobě a vonný dým se tu ponese vzhůru
z obětí neustálých; svým lidem pak výživu zjednáš
60 z rukou poutníků cizích, když není tučná tvá půda.

Radost měl z té řeči Délos a odvětil těmito slovy:
Přeslavná velkého Koia zrozenko, velebná Létó,
rád bych já věru vítal zde zrození Jistého střelce
na své půdě; vždyť v skutku mám příliš neblahou pověst
65 u všech lidí a takto bych cti přec nesmírné došel.
Obávám se však, Létó, to zatajit nechci, těch řečí:
příliš prý sveřepý bude ten Apollón, říká ta pověst,
on jako mocný pán si pak sám prý osvojí vládu
nad bohy nesmrtelnými i nad lidmi po zemi živné.
70 Proto já v mysli své tu hroznou obavu chovám,
aby pak ten tvůj syn, jak spatří sluneční světlo,
nezhrdl ostrovem tímto, když tak má skalnatou půdu,
nezvrátil jej svou nohou a nesrazil do proudů mořských.
Tam pak mohutná vlna se bude jen přelévat stále
75 přes hlavu mou; on v jinou však zem, jež bude mu milá,
přijde a tam si založí chrám a stromové háje,
ve mně pak polypů rod své skrýše a tuleni černí
bezpečná obydlí svá si zřídí, když nebude lidí.

80 Leč, že bys, bohyně, chtěla mi velkou přísahu složit,
první že překrásný chrám on založí na této půdě,
aby byl věštírnu lidem, a potom teprve jiné
(že si dá zasvětit chrámy a posvátné stromové háje)
u všech ostatních lidí, máť mnohými jmény být slaven.

Pravil a přísahu bohů mu Létó složila velkou:
Svědkiem budiž mi Zeus a širá nebesa shůry,
85 jakož i Styžský proud, jenž pod zem stéká a bývá
přisahou nejhroznější a největší blaženým bohům:
najisto na tvé půdě zde Foibův stát bude povždy
vonný oltář a háj a tebe on nad jiné poctí.

90 Když se tak zařekla Létó a skončila přísahu řádně,
zaplesal Délos, že jemu se narodí Apollón vládce.

Po devět dní a po devět nocí pak trpěla Létó
bolesti nesnesitelné. K ní sešly se na ostrov tehdy
přední bohyně všecky; tam Dióné byla a Rheia,
Ichnajská s nimi Themis i burácná Amfitrité,
95 jakož i bohyně jiné krom Héry bělostných loktů,
která prodlévala dál v paláci mračného Dia.
Eileithyii jen, pudící plod, vše zůstalo tajno;
na vrchu Olympu dlela, kde za clonou oblaků zlatých
Héra bělostných loktů ji zúmyslna meškala dlouho,
100 závistí jímána jsouc, že Létó pletenců krásných
tenkrát zroditi měla tak silného, mocného syna.
Bohyně Íridu tedy z té vzdělané vyslaly výspy,
aby též Eileithyii tam přivedla, slíbivše dát jí
devítiloketní řetěz, jenž ze zlatých drátků je spleten;
105 stranou, od Héry dál, jí ukládaly s ní mluvit,
ta že by ještě svým slovem ji od cesty odvrátit mohla.

Jakmile vyslechla Íris, co žádaly, rychlá jak vítr,
dala se v běh a spěšným tu vzdálenost proběhla letem.
Když pak již v sídle bohů se na strmém Olympu octla,
110 vyzvavši Eileithyii, by ven k ní ze síně vyšla,
ihned perutná slova k ní pronesla, všecka tak věrně,
jak jí je na srdce kladly ty bohyně z olympských sídel.
Řečí svou dovedla tedy jí milé přemluvit srdce,
vyšly pak, kráčejíce jak plachých dvě holubic spolu.

115 Sotva se Eleithyia, plod pudící, blížila k Délu,
Létó projela bolest a porodit cítila vůli.
Objala pažemi palmu a koleny svými se pevně opřela

o měkkou louku; tu pod ní se zasmála země,
 vyklouzlo na světlo dítě a zavýskly bohyně všecky.
 120 Tehdy tě bohyně, Foibe, hned omyly, příjemnou vodou
 čistě a v běloučké plátno, jež čerstvě utkáno bylo,
 jemně tě zavinuly a zlatou je ovily stuhou.
 Nevzala Apollóna pak rodička, aby pil z prsu,
 Themis mu nektaru dala a líbezné ambrosie
 125 rukama nesmrtelnýma; tu radost cítila Létó,
 z ní že takový syn, ten lučištník silný, se zrodil.

Jakmile tehdy, Foibe, té nebeské krmě jsi požil,
 nestačil povijan zlatý tě držet, jak jsi se třepal,
 pouta tě přestala vázat a pustily konečky všecky.
 130 Potom k bohyním hned tak promluvil Apollón Foibos:
 V loutně a v křivém luku své zalíbení chci míti,
 Diovu nezvratnou vůli pak lidem zjevovat věštbou.
 Děť a po zemi širokých cest se jal kráčetí rázem
 Foibos s dlouhými vlasy, ten nemylný střelec. I žasly
 135 bohyně všecky a Délos se zlatou skvěl září;
 zíraje na Zevova a Létina skvělého syna,
 radosti pln, že bůh si ho před ostrovy a souší
 vyvolil za své sídlo a zvláště si ho oblíbil v srdci –
 zaplál, jak horský vrchol když lesními květy se zaskví.

Sám pak, Stříbroluký, ty jistý střelče, jsi stoupal
 brzy tam na horu Kynthskou, jež roklemi prorvána všecka,
 brzy zase po jiných výspách jsi k jiným putoval lidem.
 Mnohé tvoje jsou chrámy a posvátné stromové háje,
 všecky též rozhledné vrchy jsou milé tobě a strmé
 145 výběžky vysokých hor a do moře tekoucí řeky,
 nejvíce však, ó Foibe, ty z Délu v srdci se těšíš,
 kdy k tvé oslavě valně se Ióni s dlouhými rouchy
 scházejí, manželky ctné i dítky vodíce s sebou;
 pamětlivi jsou tebe a zápasem pěstním i tancem
 150 těší tebe a zpěvem, když zřídí velkou tu slavnost.
 Kdo by tak shromážděné v ten čas tu Ióny zastal,
 nesmrtelní že jsou, by řekl, a neznalí stáří;
 spatřil by všech jich půvab a v svém by se potěšil srdci,
 na muže pohlížeje i na ženy s krásnými pásy,
 155 na jejich rychlé lodi a na všecko bohatství hojné.

Mimoto velký ten div, jehož slavná nezajde pověst:
 délských dívek to sbor, těch služebnic Jistého střelce;
 ty když Apollóna svou písní oslaví nejdřív,
 po něm velebnou Létu a panenskou Artemidu,

- 160 vzpomenu mužů a žen dob dávných a o jejich činech
zpívají staré zkazky a jímají zástupy kouzlem.
S průvodním klapotem taktu i různé hlasy všech lidí
napodobovat znají, a každý by řekl, že slyší
vlastní svůj hlas; tak souhlasí věrně ten zpěv jejich vzácný.
- 165 Apollón s Artemidou nám nyní milostiv budiž,
zdrávy pak buďte vy všechny! A také vzpomeňte na mne,
někdy až z pozemských lidí sem zavítá cizinec jakýs,
zkušený svízelů cest a vás se vyptávat bude:
Povězte, dívky, který to muž sem nejlepší z pěvců
170 přichází k vám, a který svým zpěvem vás nejvíce těší?
Tehdy pak jedním hlasem mu všechny odpověď dejte:
Slepý to muž, jehož vlast je skalnatý Chios,
ten, jehož veškerých zpěvů i později vytrvá sláva.
My zase vaši slávu chcem větrem roznášet dále,
175 pokud se budeme toulat, kde města jsou k bydlení vhodná;
všude tam uvěří nám, co také je skutečná pravda.